

1. Identifikační údaje

Název programu: **Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Barevná škola“**

Předkladatel:

Název školy: Základní škola sgt. Johna. C. Kluttze
a Mateřská škola Kovářská

Adresa, kontakty: Náměstí Jana Švermy 445, 431 86 Kovářská
tel. 474 396 123
e-mail: skola@kovarska.cz
www.zskovarska.cz

Ředitel školy: Ing. Gabriel Baláž, PhD.
Koordinátor ŠVP:

Zařazení do sítě škol:

IZO	102 129 592
RED – IZO	600 077 501
IČO	47 79 56 38

Zřizovatel: Městys Kovářská
Náměstí Jana Švermy 64, Kovářská
E-mail : starosta@kovarska.cz
www.kovarska.cz

Platnost dokumentu:

Datum: 1.9. 2022

podpis ředitele:

razítko školy

2. Charakteristika školy

Škola se nachází v Kovářské, v Krušných horách. Tento jedinečný region s rozmanitým nerostným bohatstvím, unikátními technickými památkami a tradicí hornictví - Hornický region Erzgebirge/ Krušnohoří - byl zapsán roku 2019 na Seznam světového dědictví UNESCO jako společné dědictví České republiky a Spolkové republiky Německo.

Současná školní budova byla otevřena roku 1908. Název školy (od roku 1994) nese škola po sgt. J. C. Kluttzovi, americkém letci, jehož letoun se průběhu letecké bitvy nad Krušnohořím dne 11. 9. 1944 zřítil a část letadla spadla na budovu naší školy. K 50. výročí bitvy nad Krušnohořím se konala v Kovářské vzpomínková akce, jejíž součástí bylo odhalení pomníku sestřeleným letcům před budovou školy. ZŠ získala zároveň čestné pojmenování ZŠ sgt. J. C. Kluttze po spodním střelci, který havárii přežil. V roce 1997 se zde sešli příímí protivníci této bitvy, němečtí a američtí letci, aby otevřeli Muzeum bitvy nad Krušnohořím.

Od 1. 1. 1994 má škola právní subjektivitu, od 1. 9. 1998 spadá pod právní subjektivitu rovněž školní jídelna.

2.1 Úplnost a velikost školy

Naše základní škola je úplná škola s devíti postupnými ročníky. Žáci pěti ročníků I. stupně jsou rozděleni do tří tříd. První ročník je zpravidla samostatný, ostatní ročníky spojujeme podle počtu žáků v daném školním roce, zpravidla 2. a 3. ročník, 4. a 5. ročník. Škola poskytuje vzdělání cca 100 žákům. Škola se nachází v horské oblasti a dojíždí sem i žáci okolních obcí (Měděnec, České Hamry, Háj, Loučná pod Klínovcem, Vejprty, Nové Zvolání). Sídli v jedné budově, kde je umístěna základní škola, školní družina a školní jídelna. Naše škola je spojena s mateřskou školou, která sídlí v samostatné budově.

Vybavení školy

Výuka probíhá v sedmi kmenových třídách a několika odborných učebnách (počítačová učebna, laboratoř fyziky a chemie, učebna zeměpisu a přírodopisu, dílna na pracovní výchovu, dílna na keramiku, učebna na výtvarnou výchovu. K pohybovým aktivitám využívají žáci tělocvičnu a nově vybudované multifunkční hřiště vedle školy. Pro veřejná vystoupení používá škola prostorný sál. Třídy jsou rozmístěné do dvou podlaží. Budova není bezbariérová. Dvě oddělení školní družiny využívají pro svoji činnost vlastní prostory v budově základní školy. Zázemí školy doplňuje sborovna, ředitelna, kancelář a tři kabinety. Škola prošla významnými rekonstrukcemi. Byla opravena fasáda, podlahy, třídy byly vybaveny novým nábytkem, odpadkovými koši pro tříděný odpad, byla provedena rekonstrukce sociálního zařízení, školní jídelny. Rekonstrukcí prošla také učebna informatiky, kde je k dispozici 15 počítačů. Rovněž v každé třídě je počítač s připojením k internetu a interaktivní tabule s projektorem a ozvučením. Byly zmodernizovány šatny, které jsou vybaveny zamykacími skříňkami. Škola disponuje učebnicemi a pomůckami, při výuce je využíván výukový software. Učebnice i software jsou postupně aktualizovány. Na vzhledu školy se ve velké míře podílejí také žáci. Interiér je vyzdoben žákovskými pracemi.

2.2. Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor tvoří ředitel, přibližně 9 učitelů, dvě vychovatelky a asistentka pedagoga. Ve sboru převládají ženy. Spojují se v něm mladší i zkušení pedagogové. Ve sboru jsou zastoupeni pedagogové a pedagožky s kvalifikací pro dyslektickou a logopedickou péči o žáky, zejména na I. stupni. Všichni učitelé prošli školením práce na počítači. Cílem je rutinní práce na počítači, komunikace prostřednictvím elektronické pošty a využívání výpočetní, komunikační a prezentační techniky ve vhodných případech i ve výuce žáků, včetně online vyučování a vysílání. Pedagogové se pravidelně účastní různých forem dalšího vzdělávání a doplňují si své profesní kompetence. Všichni jsou proškoleni v problematice ochrany při mimořádných událostech. Ve škole pracuje výchovný poradce, poradce pro volbu povolání a metodik prevence sociálně patologických jevů.

2.3. Charakteristika žáků

Většina žáků je místních. Část tvoří i žáci dojíždějící z okolních obcí a žáci ze Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. V základní škole se vzdělávají rovněž děti cizích státních příslušníků. V základní škole je skupina žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a vývojovými poruchami učení nebo chování. Každý integrovaný žák má vypracován na základě doporučení PPP vlastní IVP, který je aktualizován a doplňován. Spolupráce s PPP probíhá pravidelně na intenzivní bázi. Snažíme se reagovat na specifické potřeby všech našich žáků. Uvědomujeme si důležitost sociálního kapitálu a žákům se i nad rámec běžné výuky snažíme zprostředkovat neobvyklé podněty.

2.4. Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Škola věnuje pozornost dalším aktivitám. Zapojuje žáky do soutěží a olympiád. Škola organizuje různé exkurze a akce související s výchovně vzdělávací činností školy. Organizuje plavecký a lyžařský výcvik. Důležitou úlohu ve vzdělávacím procesu hrají projekty (třídní nebo školní). Uvědomujeme si, že si žáci nejlépe zapamatují učivo, které zapadá do celku, spojuje poznatky více předmětů, a chápou praktické využití získaných vědomostí. Škola se zapojuje do projektů dle vyhlašovaných výzev jednotlivých poskytovatelů (např. Školní projekt EU Ovoce do škol, Mléko do škol, Realizace investice Národního plánu obnovy – Doučování žáků škol). Škola podporuje příhraniční spolupráci a výměnu pedagogických zkušeností.

2.5. Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Rodiče dostávají informace o výsledcích vzdělávání prostřednictvím elektronických žákovských knížek (Škola online - školský informační systém), na třídních schůzkách, případně jindy po vzájemné dohodě. Rodiče jsou o činnosti školy informováni také prostřednictvím webových stránek školy. Školní družina pořádá Den otevřených dveří. Škola usiluje o dobrou komunikaci. Při škole pracuje školská rada, která se schází zpravidla dvakrát ročně. Projednává zprávy a dokumenty školy. Školu zastupují dva pedagogičtí pracovníci.

Škola spolupracuje úzce s Obecním úřadem Kovářská, Leteckým muzeem Kovářská, Obecní knihovnou Kovářská, Skiareálem Klínovec, turistickým oddílem Stopaři, ZDVOP, TJ Jiskra Kovářská, Úřadem práce Chomutov, ZŠ ve Vejprtech a PPP Chomutov a Kadaň. Spolupráce s PPP probíhá pravidelně na intenzivní bázi.

Poskytování poradenských služeb ve škole

Poradenské služby zajišťuje výchovný poradce (VP) ve spolupráci se školním metodikem prevence (ŠMP), vedením školy, třídními učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky. Výchovný poradce a

metodik prevence realizují konzultační hodiny podle individuální potřeby žáků a rodičů. Spolupráce je silně individuální, a to jak při řešení prospěchových a výchovných problémů, tak i při řešení potřeb školy.

Kariérové poradenství

Výchovný poradce poskytuje kariérové poradenství žákům a zákonným zástupcům žáků, ve spolupráci s třídním učitelem a vedením školy zajišťuje organizaci přihlašování a přestupu k dalšímu vzdělávání. Ve spolupráci s poradenskými zařízeními je vytvářena nabídka diagnostiky k zaměření žáka vzhledem k dalšímu vzdělávání a povolání. K dispozici žákům jsou informační materiály o středním školství a trhu práce, Průvodce světem povolání a počítačové programy.

3. Charakteristika ŠVP

3.1. Zaměření školy

Školní vzdělávací program vychází z koncepce Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání ve verzi roku 2021. Na utváření klíčových kompetencí se podílí 9 vzdělávacích oblastí s jednotlivými vzdělávacími obory. Realizace výuky probíhá v konkrétních vyučovacích předmětech, které respektují cílová zaměření, očekávané kompetence a učivo všech vzdělávacích oborů.

Náš ŠVP nepočítá se specifickým zaměřením ve smyslu profilace předmětů. Chceme být školou pro všechny žáky, žáky s různými schopnostmi a předpoklady. Vzhledem k tomu, kde se naše škola nachází, je naší prioritou výuka německého jazyka, kterou zahajujeme již v 1. třídě.

- chceme učit takové znalosti a dovednosti, které budou uplatnitelné v životě, tzn. méně encyklopedických poznatků a více se zaměřit na činnostní učení se zaměřením na praxi
- chceme jít s dobou a využívat nové trendy ve vyučování, zavádět efektivní metody výuky jako je skupinové a projektové vyučování, kterými vedeme žáky k týmové práci, k vzájemné pomoci a respektu
- chceme využívat digitální technologie ve všech předmětech
- chceme se více zaměřit na problematiku environmentální výchovy a účastnit se projektů s touto tematikou
- důraz klademe na výuku cizích jazyků, které jsou pro život v EU nezbytné, chceme pokračovat ve spolupráci se školami v sousedním Německu
- preferovat sportovní výchovu, vést žáky ke zdravému životnímu stylu
- vést žáky k dodržování stanovených pravidel, zejména pravidel školního řádu
- chceme se zaměřit na předcházení sociálně patologických jevů
- chceme podporovat i žáky s jiným druhem nadání, jako je hudební, pohybové, manuální, estetické aj.
- žáky se ŠVP integrujeme do tříd a vytváříme podpůrná opatření
- chceme všem žákům věnovat stejnou péči
- chceme vytvořit podmínky pro rozvoj žáků nadaných, preferovat samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, chceme účastnit různých školních a okresních soutěží
- chceme vytvořit bezpečné klima pro žáky, rodiče i učitele, kde existuje vzájemná důvěra a respekt, efektivní komunikace a partnerství
- nabízíme prostor pro aktivity žáků po ukončení výuky, žáci mají možnost se zapojit do různých zájmových kroužků (keramický, výtvarný, různé sportovní, logické hry, kuželky)

Hlavní a dílčí cíle ŠVP

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci
- pomáhat žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života

3.2. Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací strategie představují společně uplatňované postupy, metody a formy práce, příležitosti, aktivity, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí. Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole není konečná, ale tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě. V našem školním vzdělávacím programu jsou výchovné a vzdělávací strategie formulovány společně pro více klíčových kompetencí.

Výchovné a vzdělávací strategie

Cíl	Co představuje v životě školy a žáka a ve výuce
1. Umožnit žákům osvojit strategie učení a motivovat je pro celoživotní vzdělávání (KOMPETENCE K UČENÍ, KOMUNIKATIVNÍ, SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ)	• v učení klást důraz na čtení s porozuměním textu, práci s textem, vyhledávání informací na internetu, v encyklopediích, spolupráci s místní knihovnou • žáky vést k sebehodnocení, kriticky posuzovat a vyvozovat závěry pro uplatnění v životě • na základě diskuze a týmové práce uvádět věci do souvislosti a vytvářet komplexnější pohled na vztahy mezi jevy • rozvíjet komunikační dovednosti • organizovat vhodné exkurze, besedy atd. motivující žáky k celoživotnímu vzdělávání • volit vhodné metody a strategie pro efektivní a aktivní metody učení
2. Podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	• řešit problémové úlohy z praktického života • zapojovat žáky do soutěží podle intelektových předpokladů • přecházet od frontálního vyučování k aktivizujícím metodám, poznatky žákům nepředkládat v hotové podobě

(KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ, PRACOVNÍ, K UČENÍ)	• uplatňovat základní myšlenkové operace (srovnávání, třídění, analýza, syntéza, zobecňování, abstrakce, logické uvažování)
3. Vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci (KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ, SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ)	• vést žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu • vyjadřovat se k danému problému, respektovat názory druhých • dodržovat prostor pro komunikaci různými formami (ústně, písemně, výtvarnými prostředky, pomocí technických prostředků) • dodržovat etiku komunikace • vést žáky, aby vyjadřovali své názory a myšlenky v logickém sledu • umět obhajovat svou práci, vhodně argumentovat
4. Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých (KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ, KOMUNIKATIVNÍ)	• učit žáky základům kooperace (spolupráce) a týmové práce (střídání rolí ve skupině) • umět naslouchat druhým lidem s porozuměním a vhodně na ně reagovat • účinně se zapojovat do diskuze • organizovat netradiční způsoby výuky
5. Přípravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti (KOMPETENCE OBČANSKÁ, SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ)	• učit se samostatně rozhodovat a nést důsledky za své rozhodnutí • nezaměňovat demokracii a svobodu za anarchii, vhodnou formou prosazovat své zájmy • vést žáky k vytváření pravidel práce společně s pedagogy • chápat principy společenských norem, respektovat individualitu jedinců
6. Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě (KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ, OBČANSKÁ)	• orientovat se ve vlastním citovém životě a v citových vztazích (i v období dospívání) • klást důraz na prožitek při vyučování ČJ, MA, Př, estetických výchovách • upevňovat dobré mezilidské vztahy na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi • učit ohleduplnému a citlivému vztahu k přírodě, lidem, kulturním a etickým hodnotám • pěstovat vztah k rodnému místu, regionu, kraji
7. Učit žáky aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný (KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ, OBČANSKÁ)	• rozvíjet schopnost vcítit se do situací ostatních lidí, odmítat nátlak a hrubé zacházení, uvědomovat si povinnost postavit se proti fyzickému a hrubému zacházení • chovat se zodpovědně v krizových situacích a v situacích ohrožujících život a zdraví člověka, • dbát na čistotu prostředí školy, organizovat denní režim ve prospěch žáků (časově a obsahově)

	• učit žáky podílet se na vytváření esteticky podnětného a zdravého prostředí ve škole • vyvíjet pohybové a relaxační aktivity pro žáky • aktivně zapojovat žáky do protidrogového programu
8. Vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi (KOMPETENCE OBČANSKÁ, SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ, KOMUNIKATIVNÍ)	• být ohleduplný vůči starým a nemocným lidem (domov důchodců) • pomáhat žákům se specifickými poruchami učení nebo zdravotními problémy • porozumět odlišnému způsobu života lidí z jiných kultur (multikulturní výchova - Romové), rozvíjení schopnosti empatie (vcítění se do někoho) • zabezpečit fungování demokracie v osobním životě, ve škole i ve společnosti • stanovovat hranice a limity práv
9. Pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci (KOMPETENCE PRACOVNÍ A OBČANSKÁ)	• vytvářet harmonogram informační a poradenské činnosti v oblasti profesní orientace • využívat znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost • organizovat svou vlastní práci s ohledem na bezpečnost, zdraví své i druhých • organizovat svůj volný čas
10. pomáhat žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života. (KOMPETENCE K UČENÍ, SOCIÁLNÍ, PERSONÁLNÍ, KOMUNIKATIVNÍ A DIGITÁLNÍ)	• ovládat běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívat je při učení i při zapojení do života, samostatně rozhodovat, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít • získávat, vyhledávat, kriticky posuzovat, spravovat a sdílet data, informace a digitální obsah, volit postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu • vytvářet a upravovat digitální obsah, kombinovat různé formáty, vyjadřovat se za pomoci digitálních prostředků • využívat digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce • chápat význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamovat se s novými technologiemi, kriticky hodnotit jejich přínosy a reflektovat rizika jejich využívání • předcházet situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jednat eticky

3.3. Zabezpečení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení. Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ.

PLPP sestavuje zpravidla třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce případně i školního metodika prevence. PLPP má písemnou podobu. PLPP vypracuje třídní učitel. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce se žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Žákům je poskytována pedagogická intervence.

IVP vypracuje třídní učitel s pomocí výchovného poradce a vyučujících učitelů. IVP má písemnou podobu. Výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. IVP může být během roku upravován v průběhu celého školního roku. Jednou za rok učitel provede vyhodnocení. Na úrovni IVP je možné na doporučení ŠPZ v rámci PO upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah. Do IVP může být zařazována na doporučení ŠPZ speciálně pedagogická a pedagogická intervence. Za vypracování IVP odpovídá ředitel školy.

Pro výuku žáků se SVP vytváříme podnětné prostředí, máme pracovníky proškolené pro práci s těmito dětmi. Ve škole je zřízena funkce asistenta pedagoga.

Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Škola vyhledává a rozvíjí nadání a mimořádné nadání žáků. Při zjišťování nadání a mimořádného nadání žáků spolupracuje se školským poradenským zařízením a na základě závěrů odborného vyšetření sestavuje a realizuje IVP. Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování **PLPP** a pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podkladem pro tvorbu **IVP**. IVP vychází ze ŠVP a umožňuje obohacování učiva nad rámec předmětu a vzdělávací oblasti. Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení PLPP nadaného a mimořádně nadaného žáka a IVP mimořádně nadaného žáka jsou stejná jako u PLPP a IVP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami.

Cílem tohoto postupu je učivo prohloubit, rozšířit a obohatit o další informace. Žákům umožňujeme pracovat na počítači, individuálně pracovat s naučnou literaturou. K dispozici mají náročnější hry na rozvoj logického myšlení. Mají dostatečný výběr výtvarného a pracovního materiálu. Jsou jim zadávány náročnější samostatné úkoly (referáty k probíranému učivu, zajímavosti). Jsou pověřováni řízením skupin. Na žáky jsou kladeny vyšší nároky odpovídající jejich dovednostem. Vhodným způsobem jsou zapojováni do činnosti v hodině. Např. v hodině HV mohou doprovázet na hudební nástroj, předzpívat apod. Žáci jsou zapojováni do soutěží a olympiád, ať v rámci školy nebo mimo ni.

U těchto žáků je potřeba se zaměřit na problémy sociální přizpůsobivosti, je třeba podporovat jejich sebedůvěru, ale také je vést k toleranci a ochotě pomáhat slabším.

3. 4. Začlenění průřezových témat

Průřezová témata reprezentují ve vzdělávacím programu okruhy aktuálních problémů současného světa a jsou nedílnou součástí základního vzdělávání. Škola musí zařadit do vzdělávání všechna PT, nemusejí být však zastoupena v každém ročníku. Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích oborů. Pro průřezová témata nevytváříme samostatné vyučovací předměty, ale integrujeme je do jiných vyučovacích předmětů. V etapě základního vzdělávání jsou vymezena tato průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

Osobnostní a sociální výchova

Hlavním cílem osobnostní a sociální výchovy (dále jen OSV) je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti. Specifikem OSV je to, že se učivem stává sám žák, konkrétní žakovská skupina a stávají se jím více či méně běžné situace každodenního života. Jejím smyslem je pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu.

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- vede k porozumění sobě samému a druhým
- napomáhá ke zvládnutí vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
- umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací (např. konfliktů)
- formuje studijní dovednosti, podporuje dovednosti a přináší vědomosti týkající se duševní hygieny

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým
- vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci

- vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů
- přispívá k uvědomování si mravních rozměrů různých způsobů lidského chování
- napomáhá primární prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování

Výchova demokratického občana

Průřezové téma Výchova demokratického občana má mezioborový a multikulturní charakter. V obecné rovině představuje syntézu hodnot, a to spravedlnosti, tolerance a odpovědnosti, v konkrétní rovině pak především rozvoj kritického myšlení, vědomí vlastních práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů.

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- vede k aktivnímu postoji v obhajování a dodržování lidských práv a svobod
- vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- umožňuje participovat na rozhodnutích celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků
- rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti
- prohlubuje empatii, schopnost aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování
- vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- vede k otevřenému, aktivnímu, zainteresovanému postoji v životě
- vychovává k úctě k zákonu
- rozvíjí disciplinovanost a sebekritiku
- učí sebeúctě a sebedůvěře, samostatnosti a angažovanosti
- přispívá k utváření hodnot, jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost rozvíjí a podporuje schopnost zaujetí vlastního stanoviska v pluralitě názorů
- motivuje k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším
- umožňuje posuzovat a hodnotit společenské jevy, procesy, události a problémy z různých úhlů pohledu (lokální, národní, evropská, globální dimenze)
- vede k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností
- vede k asertivnímu jednání a ke schopnosti kompromisu

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (dále jen VMEGS) prolíná všemi vzdělávacími oblastmi, integruje a prohlubuje poznatky a umožňuje uplatnit dovednosti, které si žáci osvojili v jednotlivých vzdělávacích oborech. Podporuje ve vědomí a jednání žáků tradiční evropské hodnoty, k nimž patří humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, uplatňování práva a osobní zodpovědnost spolu s racionálním uvažováním, kritickým myšlením a tvořivostí.

Propojení s digitálními technologiemi umožňuje žákům zejména samostatně získávat, vyhodnocovat a sdílet informace o zemích Evropy a světa. Tyto informace mají především usnadňovat orientaci v nabídce vzdělávacích a pracovních příležitostí, rozvíjení zájmů a navazování kontaktů.

Přínos průřezového tématu

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy
- prohlubuje porozumění vlivu kulturních, ideologických a sociopolitických rozdílů na vznik a řešení globálních problémů v jejich vzájemných souvislostech
- prohlubuje základní vědomosti nezbytné pro pochopení struktury a funkcí mezinárodních a nevládních organizací, jejich vlivu na řešení globálních i lokálních problémů v oblasti humanitární, politické, sociální, ekonomické, kulturní a dodržování lidských práv
- rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu, nacházet společné znaky a odlišnosti a hodnotit je v širších souvislostech
- rozšiřuje a prohlubuje dovednosti potřebné pro orientaci v evropském prostředí, seberealizaci a řešení reálných situací v otevřeném evropském prostoru
- prohlubuje vědomosti potřebné k pochopení souvislostí evropských kořenů a kontinuity evropského vývoje a podstaty evropského integračního procesu
- vede k pochopení významu společných politik a institucí Evropské unie; seznamuje s dopadem jejich činnosti na osobní i občanský život jednotlivce i s možnostmi jejich zpětného ovlivňování a využívání vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů a iniciuje zájem žáků o osobnostní vzory
- rozvíjí schopnost racionálně uvažovat, projevovat a korigovat emocionální zaujetí v situacích motivujících k setkávání, srovnávání a hledání společných evropských perspektiv

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- pomáhá překonávat stereotypy a předsudky
- obohacuje pohledy žáka na sebe sama z hlediska otevřených životních perspektiv rozšířených o možnosti volby v evropské a mezinárodní dimenzi
- kultivuje postoje k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí života
- utváří pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti
- podporuje pozitivní postoje k tradičním evropským hodnotám
- upevňuje osvojování vzorců chování evropského občana a smysl pro zodpovědnost

Multikulturní výchova

Multikulturní výchova (dále jen MKV) zprostředkovává poznání vlastního kulturního zakotvení a porozumění odlišným kulturám. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. Propojení Multikulturní výchovy s digitálními technologiemi umožňuje žákům zejména získávat, vyhodnocovat a sdílet informace jako východisko pro přemýšlení o nálehavých tématech a způsobech jejich řešení

Přínos průřezového tématu

- poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
- rozvíjí dovednost orientovat se v pluralitní společnosti a využívat interkulturních kontaktů k obohacení sebe i druhých
- učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých
- učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné
- rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin

- rozvíjí dovednost rozpoznat projevy rasové nesnášenlivosti a napomáhá prevenci vzniku xenofobie
- učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání,
- poskytuje znalost některých základních pojmů multikulturní terminologie: kultura, etnikum, identita, diskriminace, xenofobie, rasismus, národnost, netolerance aj.
- pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám, reflektovat zázemí příslušníků ostatních sociokulturních skupin a uznávat je
- napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí
- stimuluje, ovlivňuje a koriguje jednání a hodnotový systém žáků, učí je vnímat odlišnost jako příležitost k obohacení, nikoli jako zdroj konfliktu
- pomáhá uvědomovat si neslučitelnost rasové (náboženské či jiné) intolerance s principy života v demokratické společnosti - vede k angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu - učí vnímat sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám

Environmentální výchova

Environmentální výchova (dále EV) vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince. Propojení Environmentální výchovy s digitálními technologiemi umožňuje žákům aktivně získávat a sdílet zásadní informace týkající se naléhavých otázek životního prostředí. To umožňuje jednak hlouběji poznávat a vyhodnocovat závažnost ekologických problémů, jednak zvyšovat zájem žáků, aby modelovali a prezentovali varianty jejich řešení, komunikovali o nich, a vyhodnocovat jejich možné dopady na úrovni lokální a globální.

Přínos průřezového tématu

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
- rozvíjí dovednost orientovat se v pluralitní společnosti a využívat interkulturní kontakty k obohacení sebe i druhých
- učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých
- učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné
- rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- rozvíjí dovednost rozpoznat projevy rasové nesnášenlivosti a napomáhá prevenci vzniku xenofobie
- učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání
- poskytuje znalost některých základních pojmů multikulturní terminologie: kultura, etnikum, identita, diskriminace, xenofobie, rasismus, národnost, netolerance aj.

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám, reflektovat zázemí příslušníků ostatních sociokulturních skupin a uznávat je
- napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí
- stimuluje, ovlivňuje a koriguje jednání a hodnotový systém žáků, učí je vnímat odlišnost jako příležitost k obohacení, nikoliv jako zdroj konfliktu
- pomáhá uvědomovat si neslučitelnost rasové (náboženské či jiné) intolerance s principy života v demokratické společnosti
- vede k angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu
- učí vnímat sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám

Mediální výchova

Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovni mediální gramotnosti. Ta zahrnuje jednak osvojení si některých základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií (o jejich historii, struktuře fungování), jednak získání dovedností podporujících poučené, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace. Propojení Mediální výchovy s digitálními technologiemi zdůrazňuje témata a činnosti týkající se mediální komunikace, bezpečnosti komunikace a minimalizace rizik, potřeby rozlišovat mezi soukromou a veřejnou komunikací a vnímat naléhavost neustálého kritického vyhodnocování informací a mediálních sdělení. Pro plnohodnotné zapojení žáků do mediální komunikace je třeba vytvářet příležitosti a podmínky k tvorbě mediální produkce a k vědomému využívání různých výrazových prostředků a tvořivých realizačních postupů.

Přínos průřezového tématu

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
- umožňuje rozvíjet schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritického odstupu od nich
- učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času □ umožňuje pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů
- vede k osvojení si základních principů vzniku významných mediálních obsahů (zejména zpravodajských)
- umožňuje získat představu o roli médií v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec (včetně právního kontextu)
- vytváří představu o roli médií v každodenním životě v regionu (v lokalitě)
- vede k rozeznávání platnosti a významu argumentů ve veřejné komunikaci
- rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
- přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci i v redakčním kolektivu
- přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- rozvíjí citlivost vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení □ vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění

- rozvíjí citlivost vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci
- napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování a prezentace

Začlenění průřezových témat uvádíme pro přehlednost v tabulce. Formy realizace průřezových témat jsou možné takto

- integrace do předmětů
- plnění formou projektu (mohou být obměňovány)
- výstup v samostatném předmětu

I.stupeň

Osobnostní a sociální výchova

(OSV)

Osobnostní rozvoj		Předmět, ročník, forma
Rozvoj schopností poznávání	• cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění • cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů • dovednosti pro učení a studium	HV, VV 1.-5. r. M, ČJ, ČS 1.-5. r. NJ 1.-5. r.
Sebepoznání a sebepojetí	• já jako zdroj informací o sobě • druzí jako zdroj informací o mně • moje tělo, moje psychika • moje vztahy k druhým lidem • moje učení	ČS 2.-5. r. ČJ, DV 1.-5.r.
Seberegulace a sebeorganizace	• cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle • organizace vlastního času, plánování učení a studia	TV 1.-5. r. ČS 1.,3.r.
Psychohygiena	• dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému • dobrá organizace času • hledání pomoci při potížích	ČJ 3. r. ČS 1.-5.r.
Kreativita	• cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity	VV, PČ, DV 1.-5.r.
Sociální rozvoj		Předmět, ročník, forma
Poznávání lidí	• vzájemné poznávání se ve skupině/třídě • rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech	ČS 1.- 5.r.
Mezilidské vztahy	• péče o dobré vztahy • chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc • lidská práva • vztahy a naše skupina/třída	ČS 1.-5.r. ČJ 3. r.

Komunikace	• řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků • cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání • dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči,...) • komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.) • pravda, lež a předstírání v komunikaci	DV 4.-5.r. ČJ 1.-5.r. DV 4.-5.r. ČJ 1.-5.r. ČJ, ČS
Kooperace a kompetice	• rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.)	VV, DV 3.-5.r.
	• rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny) • rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže, konkurence	TV 4.-5.r. TV 1.-3.r.
Morální rozvoj		Předmět, ročník, forma
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	• problémy v mezilidských vztazích • zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů	ČS 1.-5.r.

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

(VDO)

Téma		Předmět, ročník, forma
Občanská společnost a škola	• škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole	ČS 1.-2.r. NJ 3.-5. r.
Občan, občanská společnost a stát	• občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku) • lidská práva • principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)	ČS 4.r. ČS 5. r. ČS 3.-5.r. VV, HV

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

(VMEGS)

Téma		Předmět, ročník, forma
Evropa a svět nás zajímá	- rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa - místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu - naši sousedé v Evropě - život dětí v jiných zemích - lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy	ČS 4.-5. r. VV, HV, PČ 1.-5.r. NJ 1.-5. r. ČJ 1.-5. r.
Objevujeme Evropu a svět	- naše vlast a Evropa - státní a evropské symboly	ČS 3.-5.r. ČJ 3.-5. r.

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

(Mkv)

Téma		Předmět, ročník, forma
Kulturní difference	poznávání vlastního kulturního zakotvení	HV, ČJ, DV, VV, ČS 3.r. NJ 1.-5. r.
Lidské vztahy	- důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích - uplatňování principu slušného chování - význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti - tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého	ČS 1.r. ČS 2.r. DV, ČS 3.r. NJ 1.-5. r.
	lidská solidarita, osobní příspěví k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy	všechny předměty
Etnický původ	- rovnocennost všech etnických skupin a kultur - odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost - různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa	HV, VV, ČS 5.r. VV, ČS, 3.r.
Multikulturalita	- naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem - význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání	ČJ, ČS 5.r. NJ 3.-5.r.

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

(EV)

Téma		Předmět, ročník, forma
Ekosystémy	les, pole, vodní zdroje, moře, lidské sídlo – město – vesnice, kulturní krajina	ČS 3., 5.r.
Základní podmínky života	- voda, ovzduší, půda - ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů) - energie, přírodní zdroje	ČS 3., 4. r. ČS 5.r.

Téma		Předmět, ročník, forma
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	• zemědělství a životní prostředí • doprava a životní prostředí • průmysl a životní prostředí • odpady a hospodaření s odpady • ochrana přírody a kulturních památek • změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy)	NJ 3.-5. r. ČS 5.r. ČS 1.-2.r. ČJ 4. r. ČS 5.r.
Vztah člověka k prostředí	• naše obec • prostředí a zdraví	ČS 5.r. ČS 2.r.

Mediální výchova

Receptivní činnosti		Předmět, ročník, forma
Kritické čtení a vnímání mediál. sdělení	• pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě • identifikování základních orientačních prvků v textu	ČJ 4.-5.r. ČS 2.r.
Produktivní činnosti		Předmět, ročník, forma
Tvorba mediálního sdělení	• uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení • tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium	ČJ, DV 4.-5. r. VV, PČ NJ 3.-5. r.
Práce v realizačním týmu	• utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu	DV3.-5. r. ČJ 4.-5. r.

II. stupeň
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

(OSV)

Osobnostní rozvoj		Předmět, ročník, forma
Rozvoj schopností poznávání	• cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění • cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů • dovednosti pro učení a studium	DV, Vko 7.r.
Sebepoznání a sebepojetí	• já jako zdroj informací o sobě • druzí jako zdroj informací o mně • moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty) • co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování • můj vztah ke mně samé/mu • moje vztahy k druhým lidem • moje učení • zdravé a vyrovnané sebepojetí	DV, Vko 7.r. Vko, ČJ 7.r. Vko 7.r. ČZ 8. r. Vko 7.r. VZ VP, 9.r. Vko 6.r. Vko 7.r.
Seberegulace a sebeorganizace	• cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle • organizace vlastního času, plánování učení a studia • stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení	Vko 7.r. VZ 9.r. PČ 6.-9. r. VP 8.-9.r.
Psychohygiena	• dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému • sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích • dobrá organizace času • dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.) • hledání pomoci při potížích	Vko 7.r. ČZ 8.r. VZ 9.r. Dv
Kreativita	• cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích	M 6.-9. r. , Pč 6. – 9. r. ČJ 6.-9. r. VV 6.-9.r. PČ 6.-9.r.
Sociální rozvoj		Předmět, ročník, forma
Poznávání lidí	• vzájemné poznávání se ve skupině/třídě • rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech • chyby při poznávání lidí	Vko 6. r. Vko 7. r. NJ 6.-9. r., KONJ 8.-9.r.

Mezilidské vztahy	• péče o dobré vztahy • chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc • lidská práva jako regulativ vztahů • vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)	Vko 6.r. Vko 7.r. VZ 9.r.
--------------------------	--	---------------------------------

Komunikace	• řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků • cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání • dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování)	Př. 8. r., ČJ 6.r. Vko 6.r. Vko 7.r. DV 2.s.
	• specifické komunikační dovednosti (monologické formy - vstup do tématu „rétorika“) • dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů) • komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)	ČJ 9.r. ČJ 6.r.
	• efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace • pravda, lež a předstírání v komunikaci	Vko 7.r. VZ 9.r.
Kooperace a kompetice	• rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.) • rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny) • rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže, konkurence	Vko 7.r. VZ 9.r. VP 9.r. TV, M, ČJ, Z 6.- 9.r.
Morální rozvoj		Předmět, ročník, forma
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	• dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí • problémy v mezilidských vztazích • zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů	Všechny předměty v každém ročníku, dle příležitosti D 6. r., D 8. r.

	• problémy v seberegulaci	
Hodnoty, postoje, praktická etika	• analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí • vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd. • pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu) • dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne	Vko 7.r. VZ 9.r.

Výchova demokratického občana

(VDO

Téma		Předmět, ročník, forma
Občanská společnost a škola	• škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole • způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů) • formy participace žáků na životě místní komunity • spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci	KONJ 8.-9. r. NJ 6.-9. r. Vko 6. r. D 9 r.
Občan, občanská společnost a stát	• občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku) • Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana • úloha občana v demokratické společnosti • základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost) • principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)	Vko 7. r. KONJ 8.-9.r.
Formy participace občanů v politickém životě	• volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby)	Vko 7. r. D 8.-9. r.

Téma		Předmět, ročník, forma
	obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí	
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	- demokracie jako protiváha diktatury a anarchie - principy demokracie - základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka) - význam Ústavy jako základního zákona země - demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti	Vko 7.r. Zem 8. - 9. r. D 8. - 9. r.

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

(VMEGS)

Téma		Předmět, ročník, forma
Evropa a svět nás zajímá	- rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa - místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu - naši sousedé v Evropě - život dětí v jiných zemích - lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy	ČJ 6.–9. r. NJ 6.-9. r., KONJ 8.- 9. r. D 7. r. Zem 7., 8. r.

Objevujeme Evropu a svět	- naše vlast a Evropa - evropské krajiny - Evropa a svět - mezinárodní setkávání - státní a evropské symboly - Den Evropy - život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů	Zem 7., 8. r. NJ 6.-9.r. KONJ 8.-9. r.
Jsme Evropané	- kořeny a zdroje evropské civilizace - klíčové mezníky evropské historie - Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování - čtyři svobody a jejich dopad na život jedince - mezinárodní organizace a jejich přispění k řešení problémů dětí a mládeže - co Evropu spojuje a co ji rozděluje	D 7., 8., 9. r. Zem 9.r. Zem 7. r.

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

(MkV)

Téma		Předmět, ročník, forma
Kulturní difference	• jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti • člověk jako nedílná jednotka tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika • poznávání vlastního kulturního zakotvení	Vko 6.,7.r. VV, HV, 6.-9. r. KONJ 8.-9.r., NJ 6.-9.r.
	• respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy) • základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě	Zem 7., 8., 9.r.
Lidské vztahy	• právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci • udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové nebo generační příslušnost • vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti) • předsudky a vžitě stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace) • důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích • uplatňování principu slušného chování (základní morální normy) • tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého	Vko 6.,7.r. VkZ 9.r. KONJ 8. -9.r., NJ 6.-9.r. Př 8.r.
Lidské vztahy	• lidská solidarita, osobní přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy • význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti	Vko 6.,7.r. VZ 9.r.
Etnický původ	• rovnocennost všech etnických skupin a kultur • odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost • postavení národnostních menšin • různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa • projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku	Vko 7.r. ČZ 8.r. Zem 9.r., Př. 8. r. Vko 6.r. D 6.-9.r. KONJ 8.-9. r., NJ 6.-9.r.
	• základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti	Zem 8.r.
Multi-kulturalita	• multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti • multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování	Zem 9.r., KONJ 8.-9.r., NJ 6.-9.r. D 9.r. VV, HV, 6.-9. r.

Téma		Předmět, ročník, forma
	- specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost - naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem	ČJ 6.r.
	význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání	NJ 6.-9.r. KONJ 8.-9.r.
Princip sociálního smíru a solidarity	- odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám - nekonfliktní život v multikulturní společnosti - aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin - otázka lidských práv, základní dokumenty	Vko 6.r. Vko 7.r.

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

(EV)

Téma		Předmět, ročník, forma
Ekosystémy	- les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa) - pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí) - vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii) - moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás) - lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky) - kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)	Zem 9. r. Př 9.r. D 6.-9.r.
Základní podmínky života	- voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení) - ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás) - půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině) - ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů) - ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam bio-diverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás)	Př. 6., 9. r Zem 6.r. Zem 9.r. Ch 8.r.

Téma		Předmět, ročník, forma
Základní podmínky života	přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)	Zem 8.r. Zem 9.r. CH 8.-9.r.
	energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky)	F 9.r. Zem 9.r.
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	- zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství - doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace) - průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti) - odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny)	Zem 8. r. Zem 9. r. PČ 6.- 9. r. KONJ 8.-9.r. NJ 6.-9.r. ČJ 9. r. Př. 8.-9. r.
	- ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti) - změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy) - ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV - dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)	Vko 6.r. Zem 9. r. Př 9. r. TV 6.-9. r. Př 9. r., Projekt
Vztah člověka k prostředí	- naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace, lidé) - naš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí) - aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace) - prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví) - nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)	Vko 6.r. KONJ 8.-9.r. NJ 6.-9. r. D 7., 8., 9. r. Př 8.,9.r. Vko 7.r. VZ 9. r. Zem 8. r. ČZ 8. r. Ch 8. r. Zem 9. r.

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

(MV)

Receptivní činnosti		Předmět, ročník, forma
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	• pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě • rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných • hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů)	ČJ 8.-9. r. Inf 6.-9. r. Zem, VZ 9. r. Vko 6. r.
	• hledání rozdílů mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením • chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel • identifikování základních orientačních prvků v textu	ČZ 8. r. ČJ 6. r.
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	• různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce • rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem • identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)	ČJ 8.-9.ročník
	• hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality) • vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje) • identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá	Inf 6.-9. r. VZ 9. r. Vko 6.r. Zem 9.r. Př 9. r. ČZ 8. r. Ch 8.-9. r.
Stavba mediálních sdělení	• příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií) • principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost) • příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající)	ČJ 8. - 9. r. VZ 9.r. Vko 6.r. KONJ 8.-9.r.
Vnímání autora mediálních sdělení	• identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení • výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci • prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu	ČJ 8.-9.r.

Fungování a vliv médií ve společnosti	• organizace a postavení médií ve společnosti • faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování • způsoby financování médií a jejich dopady • vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy • role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování • role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam) • vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti) • role médií v politických změnách	Vko 7.r.
Produktivní činnosti		Předmět, ročník, forma
Tvorba mediálního sdělení	• uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení • tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium • technologické možnosti a jejich omezení	ČJ 9. r. Inf 8.-9. r. KONJ 8.- 9. r.
Práce v realizačním týmu	• redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média • utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu • stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti • faktory ovlivňující práci v týmu • pravidelnost mediální produkce	ČJ 9.r. Inf 8.-9.r. DV 2.s.